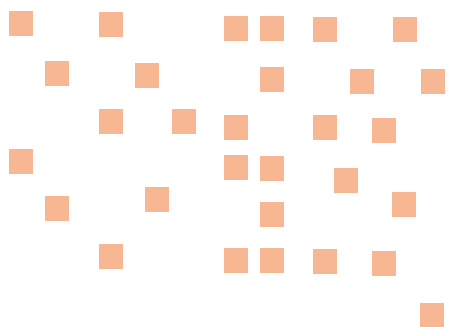

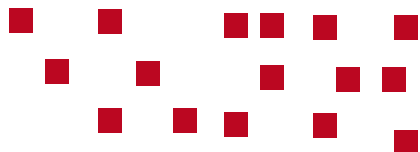
KOLUMBIA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej

DPU-WIKP-424/544/2025
26.09.2025

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Kolumbii.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 49,6 mln (dane z 2024 r.).^[1]

Skład etniczny: Metysi i Biali 87,6%, Afro-Kolumbijczycy 6,8%, Indianie 4,3%, nieokreśleni 1,4% (dane z 2018 r.).^[2]

Skład religijny: katolicy 63,6%, protestanci 17,2% (ewangelicy 16,7%, adwentyści 0,3%, inni protestanci 0,2%), ateści 15,2%, inni.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Kolumbia (**Republika Kolumbii** – hiszp. **República de Colombia**) powstała w 1830 r. po rozpadzie państwa Wielkiej Kolumbii, w którego skład wchodziły także obecne Ekwador i Wenezuela.^[4]

Zgodnie z konstytucją z 1991 r. Kolumbia jest republiką prezydencką (prezydent jest jednocześnie głową państwa i szefem rządu). Republika Kolumbii jest państwem unitarym z podziałem władzy na wykonawczą, ustawodawczą i sądowniczą.^[5]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Pod względem administracyjnym Kolumbia dzieli się na 32 departamenty oraz dystrykt stołeczny: Amazonas, Antioquia, Arauca, Atlantico, Bogota (dystrykt stołeczny), Bolivar, Boyaca, Caldas, Caqueta, Casanare, Cauca, Cesar, Choco, Cordoba, Cundinamarca, Guainia, Guaviare, Huila, La Guajira, Magdalena, Meta, Narino, Norte de Santander, Putumayo, Quindio, Risaralda, Archipelago de San Andres, Providencia y Santa Catalina (San Andres y Providencia), Santander, Sucre, Tolima, Valle del Cauca, Vaupes, Vichada.^[6]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

⁵ PWN, Kolumbia Ustrój polityczny, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Kolumbia-Ustroj-polityczny;4574513.html>

⁶ CIA, The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

Mapa. Podział administracyjny Kolumbii.^[7]

STRUKTURA WŁADZY

GŁOWA PAŃSTWA

Głową państwa jest prezydent. wybierany bezpośrednio bezwzględną większością głosów, w razie potrzeby w dwóch turach, na jedną 4-letnią kadencję. Prezydent stoi na czele rządu i jest naczelnym dowódcą sił zbrojnych. Ostatnie wybory odbyły się 29.05.2022 r. z drugą turą 19.06.2022 r. (kolejne odbędą się 31.05.2026 r.). Reforma polityczna w 2015 r. wyeliminowała reelekcję prezydenta. Obecnie funkcję tę piastuje **Gustavo Francisco Petro Urrego**.^[8] Urrego był w przeszłości członkiem lewicowej partyzantki **Ruch 19 Kwietnia (M-19)**, przekształconej w partię polityczną. W wyborach

⁷ TUBS, Pikne (translation), File: Colombia, administrative divisions – et – colored (+ box).svg, CC BY-SA 3.0, 11.08.2019, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colombia_administrative_divisions_-_et_-_colored_%28%2Bbox%29.svg

⁸ TUBS, Pikne (translation), File: Colombia, administrative divisions – et – colored (+ box).svg, CC BY-SA 3.0, 11.08.2019, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colombia_administrative_divisions_-_et_-_colored_%28%2Bbox%29.svg

uzyskał 50,4% głosów. Drugie miejsce zajął Rodolfo Hernandez Suarez z 47,3% głosów.^[9]

Funkcję wiceprezydenta pełni od dnia 7.08.2022 r. **Francia Elena MÁRQUEZ Mina**.^[10]

RZĄD I PREMIER

Prezydent Kolumbii jest zarówno głową państwa, jak i szefem rządu. Władzę wykonawczą sprawuje rząd powołany przez prezydenta.^[11]

PARLAMENT I WYBORY PARLAMENTARNE

Władza ustawodawcza należy do 2-izbowego Kongresu (Senatu i Izby Reprezentantów), wybieranego w wyborach powszechnych na 4 lata. Aktualnie w **Senacie** (hiszp. **Senado**) zasiada 108 deputowanych, natomiast **Izba Reprezentantów** (hiszp. **Camara de Representantes**) liczy aktualnie 188 członków.^[12]

Ostatnie wybory parlamentarne (do obu Izb) w Kolumbii odbyły się 12 marca 2022 r.^[13] W wyniku wyborów, po 16 miejsc w Senacie uzyskały partie: **Pacto Historico** i **Partido Conservador**. 15 miejsc uzyskała **Partido Liberal**, natomiast po 14: **Partido Democratico** i koalicja **Partido Verde y Centro Esperanza**. **Partido Cambio Radical** zdobyła 11 miejsc, **Partido de la U** – 10, **Partido Comunes** – gwarantowane 5 miejsc, koalicja **Mira – Colombia Justo Libres** – 4. Ponadto gwarantowane 2 miejsca otrzymały partie reprezentujące ludności etniczne. Jeden mandat w parlamencie zarezerwowany jest dla kandydata, który w wyborach prezydenckich zajmuje drugie miejsce.^[14]

W przypadku wyborów do Izby Reprezentantów, największym zwycięzcą okazała się **Partido Liberal**, która zdobyła 33 miejsca. Tuż za nią uplasował się **Pacto Historico** z 27 miejscami. **Partido Conservador** zdobyła 26 miejsc, **Partido Centro Democratico** – 17, **Partido de la U** – 16 **Partido Verde** – 14, **Partido Comunes** – gwarantowane 5, **Coalicion Mira Justo Libres** oraz **Centro Esperanza** po 3 miejsca, natomiast po 1: **LIGA**, **Fuerza Ciudadana**, **Colombia Resiste**, **Nuevo Liberalismo**, **Polo a Polo**, przedstawiciele ludności etnicznej, **Raizal** (grupa etniczna) i reprezentant opozycji w wyborach prezydenckich.^[15]

Kolejne wybory parlamentarne przewidziane są na marzec 2026 r.^[16]

⁹ Rzeczpospolita.pl, Były członek lewicowej partyzantki nowym prezydentem Kolumbii, 20.06.2022, <https://www.rp.pl/polityka/art36533401-byly-czlonек-lewicowej-partyzantki-nowym-prezydentem-kolumbii>

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹⁴ Kolumbia online, Wyniki wyborów do kolumbijskiego rządu, 14.03.2022, <https://kolumbia.online/pl/wyniki-wyborow-do-kolumbijskiego-rzadu-2022/>

¹⁵ Kolumbia online, Wyniki wyborów do kolumbijskiego rządu, 14.03.2022, <https://kolumbia.online/pl/wyniki-wyborow-do-kolumbijskiego-rzadu-2022/>

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

SYSTEM PRAWNY

W Kolumbii obowiązuje system prawa cywilnego, który wykazuje wpływy hiszpańskiego i francuskiego kodeksu cywilnego.^[17]

KARA ŚMIERCI

W Kolumbii kara śmierci nie jest orzekana i wykonywana.^[18]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Specyfika Kolumbii. Według autorów projektu ACLED, Kolumbia wymaga wyjątkowych rozważań metodologicznych, jeśli chodzi o analizę statystyczną, ze względu na rodzaje grup działających w jej granicach. Przemoc w Kolumbii jest podzielona między grupy przestępcze i grupy zbrojne o określonych celach politycznych. Jednak ze względu na ograniczenia w raportowaniu (środowisko niebezpieczne dla dziennikarzy), a także podobne taktyki, techniki lub procedury (TTP) obu typów grup, trudno jest rozróżnić, czy w brutalne zdarzenie zaangażowana była grupa przestępcza, czy polityczna grupa zbrojna. Czynniki te, między innymi, przyczynia się do tego, że Kolumbia nie znajduje się wśród krajów, w których ACLED interpretuje przemoc gangów przestępczych jako wpływającą na stabilność państwa i kontrolę terytorialną w stopniu uzasadniającym zaklasyfikowanie jej jako „przemocy politycznej”, która nadaje się do włączenia do zbioru danych ACLED. W związku z tym ACLED przyjął bardziej selektywne podejście do wykluczania działalności uznanej za wyłącznie przestępczą. Konkretnie kryteria ustanowione w ramach procesów gromadzenia danych przez ACLED mają na celu, w granicach rozsądku, wykluczenie przemocy popełnionej przez lokalne grupy przestępcze (tj. „przemoc kryminalna”), przy jednoczesnym uchwyceniu przemocy popełnionej przez uzbrojone grupy o celach politycznych (tj. „przemoc polityczna”).^[19]

Według danych ACLED, w Kolumbii w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie w 2023 r. – 1948 osób, w 2024 r. – 1737, zaś do 12.09.2025 r. – 1610 osób. Większość ofiar stanowili członkowie nielegalnych grup zbrojnych biorący udział w walkach o terytorium z innymi grupami przestępczymi lub w starciach z wojskiem kolumbijskim, wojskowi oraz przypadkowi cywile i ludność etniczna.^[20]

¹⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹⁸ AI (Amnesty International), Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

¹⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed groups in Colombia, Coding decisions on FARC dissident groups and unidentified armed actors, 4.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-political-armed-groups-in-colombia/>

²⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w kraju odpowiadają siły zbrojne Kolumbii (**hiszp. Fuerzas Militares de Colombia**). Składają się one z: Armii Narodowej (**hiszp. Ejército Nacional**), Marynarki Wojennej Republiki Kolumbii (**hiszp. Armada Republica de Colombia, ARC**) w tym Straży Przybrzeżnej, Kolumbijskich Sił Powietrznych (**hiszp. Fuerza Aerea de Colombia, FAC**) oraz kolumbijskiej policji narodowej. Kolumbijska Armia Narodowa to jedna z największych i najbardziej doświadczonych sił lądowych na półkuli zachodniej. Przez dziesięciolecia prowadziła operacje przeciwko powstańcom i grupom terrorystycznym. Od 1980 r. utrzymuje także mały batalion (około 250–300 żołnierzy) na Półwyspie Synaj w ramach Wielonarodowych Sił Obserwacyjnych (Multinational Force & Observers - MFO).^[21]

Kolumbijskie wojsko jest odpowiedzialne za obronę i utrzymanie niepodległości kraju, suwerenności narodowej i integralności terytorialnej, ale pełni także rolę w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, która obejmuje ochronę ludności cywilnej, a także majątku prywatnego i państwowego oraz zapewnianie bezpieczeństwa. W swych działaniach wojsko koncentruje się głównie na prowadzeniu operacji antynarkotykowych, antyterrorystycznych oraz przeciw nielegalnym organizacjom zbrojnym.^[22]

Przemoc w Kolumbii jest bezpośrednim wynikiem głęboko zakorzenionego konfliktu społecznego i politycznego. Pomimo ogromnego bogactwa naturalnego, duża liczba Kolumbijczyków żyje w ubóstwie. Ubóstwo to jest szczególnie skoncentrowane na obszarach wiejskich. Podczas gdy 30% żyje poniżej granicy ubóstwa w Kolumbii miejskiej, liczba ta wzrasta do 65% w regionach wiejskich.^[23]

Pasmo przemocy zapoczątkowało zabójstwo kandydata na prezydenta z ramienia antyestablishmentowej Partii Liberalnej, Jorge Gaitana, w 1948 roku. Okres, który nastąpił później stał się znany jako **la Violencia**. W tym okresie zginęło ponad 200 tys. Kolumbijczyków, głównie chłopów. Odpowiedzialność za te wydarzenia ponosiły liberalne i konserwatywne ugrupowania **Colombian Liberal Party** i **Colombian Conservative Party**, składające się z właścicieli ziemskich.^[24] W 1958 r. obie partie doszły do porozumienia, aby położyć kres walkom. Porozumienie zapewniło wykluczenie wszystkich innych partii politycznych z systemu politycznego.^[25]

Kolejna faza przemocy oficjalnie rozpoczęła się w 1964 r. wraz z uformowaniem się dwóch odrębnych grup partyzanckich - **Rewolucyjnych Sił Zbrojnych Kolumbii – FARC** (**hiszp. Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – Ejército del Pueblo**) i **Armii Wyzwolenia Narodowego** (**hiszp. Ejército de Liberación Nacional, ELN**).^[26]

²¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

²² Wikipedia, National Liberation Army (Colombia), [https://en.wikipedia.org/wiki/National_Liberation_Armey_\(Colombia\)](https://en.wikipedia.org/wiki/National_Liberation_Armey_(Colombia))

²³ Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>

²⁴ Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>

²⁵ Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>

²⁶ Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>

FARC jest organizacją marksistowską, wojskowym skrzydłem Kolumbijskiej Partii Komunistycznej (**Partido Comunista de Colombia**; PCC). FARC jest największą z kolumbijskich grup rebeliantów, której siła szacowana jest na około 10 tys. uzbrojonych żołnierzy i tysiące zwolenników, w dużej mierze pochodzących z obszarów wiejskich Kolumbii. FARC wspiera redystrybucję bogactwa od bogatych do biednych i sprzeciwia się wpływowi, jaki międzynarodowe korporacje i zagraniczne rządy (zwłaszcza Stany Zjednoczone) miały na Kolumbię.^[27] Wywodzi się z chłopskich grup samoobrony, które kontrolowały południowe regiony kraju. Pod naciskiem elit właścicieli ziemskich, rząd podjął działania zbrojne przeciw tym oddziałom. W 1964 r. rozpoczęto operację **Marquetalia** przeciwko głównej strefie kontrolowanej przez FARC, o tej samej nazwie. Bojownicy opuścili ten region i od tego czasu zaczęli walczyć jako armia partyzancka - FARC.^[28]

FARC przeprowadzał zamachy bombowe, zabójstwa, porwania i inne ataki zbrojne na różne cele polityczne i gospodarcze w kraju; porywał także obcokrajowców dla okupu, wykonując egzekucje na wielu swoich jeńcach. Powiązania FARC z handlem narkotykami przyniosły organizacji setki milionów dolarów rocznie z podatków, które nakłada na ten handel. FARC otrzymywało także pewne zewnętrzne wsparcie dla swoich działań od innych organizacji paramilitarnych i przychylnych rządów, takich jak kubański rząd Fidela Castro.^[29]

ELN została założona przez grupę studentów zainspirowanych rewolucją kubańską i rewolucyjną filozofią Che Guevary po powrocie z Kuby w 1965 r.^[30] Jest to jedna z najpotężniejszych organizacji przestępczych w Ameryce Łacińskiej. Ze względu na swoją ekspansję i wzmocnienie w Wenezueli w ostatnich latach, stała się dwunarodową grupą partyzancką.^[31]

Początkowo ELN koncentrowała się na porwaniach, wymuszeniach i atakach na infrastrukturę naftową. Z czasem stała się głęboko zaangażowana w międzynarodowy handel narkotykami. ELN składa się z ponad 6 tys. członków, w tym sieci bojowników infiltrujących ludność cywilną. Siły te są podzielone między Kolumbię i Wenezuelę, ale ich cele w każdym kraju są inne. Tradycyjnie w Kolumbii ELN poświęca się konfrontacji z państwem w ramach zbrojnej rewolucji i walki z innymi grupami przestępczymi. W Wenezueli działa bardziej jako siły paramilitarne wspierające rząd Nicolása Maduro.^[32]

ELN działa w co najmniej 231 gminach w 19 departamentach Kolumbii i w ośmiu z 24 stanów Wenezueli. W Kolumbii ich główne bastiony znajdują się w departamentach **Chocó, Norte de Santander i Arauca**. Jest również obecna w departamentach **Antioquia, Bolívar, Cauca, Valle del Cauca, Nariño i Vichada**. Departamenty te są kluczowe ze względu na uprawę koki, produkcję kokainy i transgraniczne korytarze do Ekwadoru i Wenezueli.^[33]

²⁷ Britannica, FARC Colombian Militant Group, 27.01.2025, <https://www.britannica.com/topic/FARC>

²⁸ Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>

²⁹ Britannica, FARC Colombian Militant Group, 27.01.2025, <https://www.britannica.com/topic/FARC>

³⁰ Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>

³¹ Insight Crime, ENL, 18.06.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/elc-profile/>

³² Insight Crime, ENL, 18.06.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/elc-profile/>

³³ Insight Crime, ENL, 18.06.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/elc-profile/>

W 2016 r. rząd Kolumbii i Rewolucyjne Siły Zbrojne Kolumbii (FARC) podpisały porozumienie pokojowe, na mocy którego ogólnokrajowa organizacja FARC została oficjalnie rozwiązana i przekształcona w partię polityczną, obecnie o nazwie **Comunes Party**.^[34] Wraz z ratyfikacją porozumienia rozpoczął się proces rozbrojenia rebeliantów i oddawania broni przedstawicielom ONZ. Partyzanci zaczęli wtedy powracać do normalnego życia cywilnego. Niektórzy byli partyzanci zajęli się polityką i zdobyli miejsca w Kongresie.^{[35][36]}

Jednak kilku podkomendnych FARC odmówiło demobilizacji po zawarciu porozumienia pokojowego. Przed demobilizacją podział organizacyjny FARC składał się z siedmiu „bloków”, z których każdy zawierał pięć lub więcej „frontów” z około 200 bojownikami. Te „fronty” stanowią dziś podstawę wielu grup dysydenckich, które zachowują swoją tożsamość organizacyjną i terytorium działania, ale istnieją również bliżej nieokreślone fronty dysydenckie pochodzące z FARC.^[37]

Terenem działania odłamów FARC, które nie zaakceptowały porozumienia, jest w szczególności **południowa częśći kraju i Równiny Wschodnie**, tereny położone w pobliżu granicy z Wenezuelą oraz południowo-zachodnie departamenty: **Cauca, Valle del Cauca i Nariño**, a także zachodnie departamenty: **Chocó i Antioquia**.^[38] Aktualnie, według ACLED, w Kolumbii działa kilkadziesiąt różnych odłamów FARC.^[39]

W przeciwieństwie do wcześniejszej jednorodnej struktury FARC, grupy zbrojne złożone z byłych członków FARC działają obecnie jako koalicja frakcji ze zmiennymi sojuszami, w ramach której różni przywódcy koordynują działania w oparciu o swoje interesy handlowe. Grupy te zajmują się obecnie głównie uprawą koki, handlem narkotykami, nielegalnym wydobywaniem minerałów i wymuszeniami.^[40]

W 2024 r. toczyły się rozmowy pokojowe z ELN. W 2023 r. zawarto pierwsze sześciomiesięczne zawieszenie ognia, które przedłużono w sierpniu 2024 r., jednak wskutek zabójstwa 2 żołnierzy kolumbijskich i ranienia ok. 20 w ataku ELN, proces pokojowy zawieszono.^[41] Jednak z dostępnych informacji wynika, że część grupy podpisała porozumienie pokojowe w kwietniu 2025 r. – dysydenci z ELN w kolumbijskim departamencie Nariño – zgodzili się na stopniowe rozbrojenie i zastąpienie 5000 hektarów koki innymi uprawami.^[42]

Oprócz dwóch głównych aktorów konfliktu FARC i ENL, w kraju działa również wiele innych grup rebelianckich o charakterze przestępczym, z których największą jest **Clan del Golfo**, znany jest również jako **Gaitanistyczne Siły Samoobrony Kolumbii** (hiszp.

³⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed groups in Colombia, Coding decisions on FARC, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-political-armed-groups-in-colombia/>

³⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

³⁶ Kolumbia online, Krótka historia traktatu pokojowego w Kolumbii, 26.09.2021, <https://kolumbia.online/pl/krotka-historia-traktatu-pokojowego-w-kolumbii/>

³⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed groups in Colombia, Coding decisions on FARC, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-political-armed-groups-in-colombia/>

³⁸ Insight Crime, FARC, 23.11.2023, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/farc-profile/>

³⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano:17.09.2025, <https://ACLEDData.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁰ Insight Crime, Ex-FARC Mafia, 11.03.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/ex-farc-mafia/>

⁴¹ AP, Colombia suspends peace talks with ELN rebel group after a deadly attack on the military, 19.09.2024, <https://apnews.com/article/colombia-eln-rebels-ceasefire-petro-387caf06b740869e2087eb3b90934393>

⁴² WOLA, Sanchez-Ganzoli G., Colombian Dissident ELN Guerrillas Agree to Disarm, Although Total Peace Remains Elusive, 29.04.2025, <https://www.wola.org/analysis/colombian-eln-disarm-total-peace-remains-elusive/>

Autodefensas Gaitanistas de Colombia, AGC), a wcześniej nazywany **Los Urabeños i Clan Úsuga**. Jest to obecnie największy kartel narkotykowy w kraju. Oprócz handlu narkotykami Clan del Golfo zajmuje się także nielegalnym wydobyciem minerałów^[43] i wymuszeniami oraz jest odpowiedzialny za liczne morderstwa i wysiedlenia. Jego siedziba znajduje się w regionie **Urabá** w **Antioquia**. Oddziały tej grupy są obecne jednak w co najmniej 20 departamentach Kolumbii. Są aktywne także wzdłuż wybrzeża Karaibów, w mieście **Medellín** oraz w departamentach takich jak **Chocó**, **La Guajira**, **Valle del Cauca** **Bolívar**, **Antioquia**, **César**, **Kordoba** i **Norte de Santander**.^{[44][45][46]}

Demobilizacja FARC spowodowała rywalizację grup, które nie poparły porozumienia pokojowego o pozostawione przez FARC terytorium i wywołała konflikt między AGC a ELN. Grupy starły się w Chocó, Antioquia, Bolívar i Norte de Santander, a także w sporadycznych konfliktach w innych departamentach.^[47]

Prezydent Gustavo Petro dostosowuje swoją strategię *Total Peace* (Całkowitego Spokoju), aby wynegocjować zakończenie konfliktu w Kolumbii z głównymi grupami zbrojnymi w kraju, uciekając się do ponownej presji militarnej na organizacje, które wycofały się z rozmów. Prowadzi również dialog regionalny, co jest skutecznym narzędziem do ograniczenia przemocy. W ciągu pierwszego roku od objęcia urzędu przez Petro w sierpniu 2022 r., główne grupy zbrojne w kraju - ELN, dysydenci FARC i AGC- wykorzystały negocjacje z rządem, aby rozszerzyć swoją obecność i zaostrzyć rywalizację między sobą o kontrolę nad nielegalnymi gospodarkami. W 2024 r. rząd wznowił wywieranie presji militarnej na te grupy, które utknęły w martwym punkcie w rozmowach pokojowych i wielokrotnie naruszały zawieszenie broni, które podpisały.^[48]

Z analizy ACLED wynika, że po znaczącym spadku przemocy w 2023 r., przemoc między siłami bezpieczeństwa a grupami zbrojnymi wzrosła w 2024 r. o 21%. Większość tych incydentów dotyczyła **Klanu Gulf**, frakcji FARC-Centralnego Sztabu Generalnego (EMC) kierowanej przez „**Iváną Mordisco**” od czasu porzucenia negocjacji w kwietniu 2024 r. oraz ELN po zakończeniu rocznego zawieszenia broni z grupą w sierpniu 2024 r.^[49]

Zmniejszenie stosowania przemocy przez grupy zbrojne nie nastąpiło równomiernie w całym kraju. Na przykład **Cauca** - najbardziej brutalny departament w kraju - nie doświadczył znaczącego spadku przemocy w 2024 roku. Z kolei w południowo-zachodnim departamencie **Nariño** średnia miesięczna liczba brutalnych wydarzeń w pierwszych 11 miesiącach 2024 r. spadła o 52% w porównaniu z 2023 r. Przyczyną tego spadku może być fakt, że rząd podjął pierwszą próbę przeniesienia rozmów pokojowych na poziom regionalny – i miało to miejsce właśnie w Nariño - jednym

⁴³ Kolumbia jest pierwszym na kontynencie producentem platyny i drugim producentem złota. Wydobywa się także duże ilości srebra, niklu, żelaza i miedzi. Kraj ten jest również największym światowym dostawcą szmaragdów. Travel Planet, Gospodarka Kolumbii, <https://www.travelplanet.pl/przewodnik/kolumbia/gospodarka.html>

⁴⁴ Wikipedia, Clan del Golfo, https://en.wikipedia.org/wiki/Clan_del_Golfo

⁴⁵ Insight Crime, Gaitanistas – Gulf Clan, 05.12.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/urabenos-profile/>

⁴⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Colombia, <https://acleddata.com/knowledge-base/ACLED-methodology-for-coding-political-armed-groups-in-colombia/>

⁴⁷ Insight Crime, Gaitanistas – Gulf Clan, 05.12.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/urabenos-profile/>

⁴⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Conflict Watch 2025, Colombia, Peace talks in Narino may be a litmus test for Petro's bid to end Colombias's conflict, 2025, <https://acleddata.com/conflict-watchlist-2025/colombia/>

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Conflict Watch 2025, Colombia, Peace talks in Narino may be a litmus test for Petro's bid to end Colombias's conflict, 2025, <https://acleddata.com/conflict-watchlist-2025/colombia/>

z czterech departamentów z największymi uprawami koki i siedliskiem aktywności grup zbrojnych.^[50]

W styczniu 2025 r. Kolumbię ogarnęła znowu fala przemocy. Począwszy od 16 stycznia 2025 partyzancka Narodowa Armia Wyzwolenia (ELN) rozpoczęła skoordynowaną ofensywę przeciwko dysydentom byłego FARC w regionie Catatumbo. W ciągu kilku godzin walki wybuchły na różnych frontach z udziałem szeregu grup zbrojnych, w tym w kolumbijskiej Amazonii i regionach centralnych. Co alarmujące, wiele grup zbrojnych biorących udział w obecnych walkach prowadzi również rozmowy pokojowe z rządem.^[51]

Mimo działań rządu związanych z polityką „total peace” (regionalne negocjacje pokojowe i zwiększone działania armii), rok 2025 r. jest oceniany przez wiele organizacji jako rok, w którym nastąpiło w Kolumbii dramatyczne pogorszenie sytuacji bezpieczeństwa w związku z nasileniem walk z regularną armią Kolumbii, jak i między różnymi grupami zbrojnymi.^{[52][53]}

Prognozuje się zmiany w polityce negocjacyjnej rządu. Po pierwsze, rząd odszedł od tradycyjnych rozmów pokojowych na szczeblu krajowym, takich jak te z ELN, które omawiają szerokie kwestie, takie jak reformy polityczne lub gospodarcze. Zamiast tego, nacisk kładzie się na dialogi lokalne, aby zająć się konkretnymi problemami każdego regionu. Zamiast dążyć do kompleksowej demobilizacji, rząd prosi grupy zbrojne o zmniejszenie przemocy wobec cywilów. Po drugie, Bogota podjęła kluczową decyzję o zwiększeniu presji militarnej na niemal wszystkie grupy zbrojne w nadziei na odzyskanie nad nimi wpływu przez państwo. Chociaż wydaje się mało prawdopodobne, aby kolumbijskie siły państwowe były w stanie powstrzymać pogarszające się warunki bezpieczeństwa, nie mówiąc już o pokonaniu zdecydowanej większości tych grup zbrojnych, rząd rozumie teraz, że bez presji militarnej te grupy mają niewielką motywację, aby dotrzymać swojej części jakiegokolwiek umowy.^[54]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

W dniu 24.01.2025 r. Prezydent Kolumbii wydał dekret dający mu nadzwyczajne uprawnienia do przywrócenia porządku w wiejskim regionie **Catatumbo** graniczącym z Wenezuelą, który został zniszczony przez wybuch przemocy między rywalizującymi grupami zbrojnymi, w którym zginęło ok.100 osób, a 32 tys. zostały wewnętrznie przesiedlone. Dekret ten daje mu 270 dni na wprowadzenie godziny policyjnej,

⁵⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Conflict Watch 2025, Colombia, Peace talks in Narino may be a litmus test for Petro's bid to end Colombia's conflict, 2025, <https://acleddata.com/conflict-watchlist-2025/colombia/>

⁵¹ Crisis Group, Colombia from „Total Peace” to „Local Peace”, 30.01.2025, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/colombia-total-peace-local-peace>

⁵² ICRC (International Committee of the Red Cross), Colombia, 2025 set to be the decade's worst year in humanitarian terms, 05.2025, <https://www.icrc.org/sites/default/files/2025-07/2025%20set%20to%20be%20the%20decade%E2%80%99s%20worst%20year%20in%20humanitarian%20terms.pdf>

⁵³ The New Humanitarian, Gil J., Colombia's surge in armed violence: How did we get here? 31.07.2025, <https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2025/07/31/colombias-surge-armed-violence-how-did-we-get-here>

⁵⁴ Crisis Group, Colombia from „Total Peace” to „Local Peace”, 30.01.2025, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/colombia-total-peace-local-peace>

ograniczenie ruchu drogowego i podjęcie innych kroków, które normalnie naruszałoby prawa obywatelskie Kolumbijczyków lub wymagałyby zgody Kongresu.^[55]

Godzina policyjna może być ogłaszana w miejscach gdzie dochodzi do incydentów związanych z działalnością grup zbrojnych. W lutym 2024 po ataku bombowym na posterunek kontrolny Villa del Rosario w Cúcuta, niedaleko granicy kolumbijsko-wenezuelskiej, gubernator departamentu Norte de Santander i burmistrz Cúcuta, ogłosili godzinę policyjną od 19:00 do 6:00 rano oraz zawieszenie zajęć szkolnych w całym obszarze metropolitalnym obejmującym Cúcutę, Villa del Rosario, Zulię i Los Patios. Brak jest informacji czy odwołano to zarządzenie.^[56]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w różnego rodzaju incydentach związanych z naruszeniem bezpieczeństwa śmierć poniosło 1469 cywilów, z kolei w 2024 r. odnotowano 1160 ofiar cywilnych, zaś do 12.09.2025 r. – 952 cywilów. Najbardziej niebezpiecznymi regionami były prowincje: Antioquia, Cauca, Arauca i Norte de Santander.^[57]

W przypadku Kolumbii najwięcej ludności ginie od ataków z użyciem broni palnej na pojedyncze osoby lub niewielkie grupy osób (2-8). Motywy zabójstw często nie są znane, niekiedy ofiary mogą mieć związki z grupami przestępczymi. Najczęściej są intencjonalnym celem ataków. Zdarzają się także grupowe egzekucje. Zwykle ataki takie mają miejsce na terenach będących pod kontrolą uzbrojonych grup. Około 09.12.2024 r. na obszarze wiejskim gminy Argelia (Cauca) siły wojskowe odkryły masowy grób zawierający szczątki pięciu osób, w tym nieletniego. Podejrzewa się, że ofiary zostały stracone przez dysydencki front Carlos Patino FARC.^[58]

Około 01.07.2025 r. na obszarach wiejskich gminy Calamar (Guaviare) odnaleziono ciała 8 osób, które zostały porwane w pierwszym tygodniu kwietnia 2025 r., a następnie zastrzelone. Podejrzewa się, że zostały one porwane przez dysydentów z FARC Armando Riosa, którzy chcieli je przesłuchać w sprawie potencjalnego utworzenia nowego frontu ELN w tym regionie. Wśród ośmiu ofiar śmiertelnych znaleźli się liderzy społeczni, członkowie lokalnej Rady Działania Gminnego (JAC) oraz rolnicy. Brak jest bardziej szczegółowych informacji na ten temat.^[59]

⁵⁵ Al. Jazeera, Colombia's Petro decrees emergency powers amid deadly border area violence 24.01.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/24/colombias-petro-decrees-emergency-powers-amid-deadly-border-area-violence>

⁵⁶ Orinoko Tribune, Colombia: Authorities Declare Curfew Around Cúcuta After Terrorist Attack Near Venezuelan Border Checkpoint, 21.02.2025, <https://orinocotribune.com/colombia-authorities-declare-curfew-around-cucuta-after-terrorist-attack-near-venezuelan-border-checkpoint/>

⁵⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Mapa. Miejsca śmierci cywilów w Kolumbii w okresie: 01.09.2023-12.09.2025 ^[60]

Prowincja (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Cordoba	51	38
Atlantico	52	31
Caqueta	40	29
Meta	35	27
Guaviare	17	23
Risaralda	21	19
Tolima	26	19
Bogota, D.C.	59	18
Sucre	19	15
Casanare	16	6
Cundinamarca	14	6
Quindio	5	6
Caldas	6	5
Vichada	5	5
Amazonas	13	3
Boyaca	4	2
Guainia	1	1
Vaupes	1	0
Suma	2681	2112

Tabela. Regiony największego ryzyka dla ludności cywilnej w okresie: 01.09.2024-12.09.2025, na podstawie danych ACLED ^[61]

⁶⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), (grafika wykonana przez WIKP w programie PowerBI, na podstawie danych ACLED i OpenStreetMap). filtry: Colombia, Civilians, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W okresie od początku 2023 r. do połowy września 2025 r. na terenie Kolumbii nie odnotowano poważniejszych działań zbrojnych o charakterze wojennym, które wymierzone byłyby w ludność cywilną. Zdarzają się jednak przypadkowe ofiary takich działań.

W październiku 2023 r. wenezuelskie siły bezpieczeństwa przeprowadziły atak powietrzny na tereny przygraniczne. W wyniku tych działań, jedna osoba zginęła (oraz ranne zostało jedno dziecko) w Tibu (Norte de Santander).^[62]

Niekiedy dochodzi także do ostrzałów pojazdów, które nie zatrzymują się na punktach kontrolnych lub z innych względów zostały uznane za należące do grup partyzantek (czasami mylnie). Np. 04.12.2024 r. na obszarach wiejskich gminy Convencion (Norte de Santander) osoby należące do sił zbrojnych Kolumbii otworzyły ogień do grupy ciężarówek jadących w pobliżu bazy wojskowej La Esmeralda. Według świadków zdarzenia żołnierze otworzyli ogień po tym, jak niektóre pojazdy odmówiły zatrzymania się na wojskowym punkcie kontrolnym. W wyniku ostrzału ranny został pracownik śmieciarki. Władze wszczęły dochodzenie w celu ustalenia osób odpowiedzialnych za ten incydent. Nie odnotowano ofiar śmiertelnych.^[63]

W dniu 01.07.2025 r. w pobliżu miejscowości Candelillas (departament Narino) siły zbrojne otworzyły ogień do grupy pięciu rolników podróżujących pickupem lokalną drogą w pobliżu sektora Puerto Candelillas, raniąc dwóch z nich. Podejrzewa się, że żołnierze pomylili ich z członkami grupy zbrojnej, ponieważ ofiary miały na sobie w momencie zdarzenia zielone płaszcze przeciwdeszczowe. Nie odnotowano ofiar śmiertelnych.^[64]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Na terenach działań nielegalnych oddziałów zbrojnych, ludność cywilna bywa ofiarą punktowych ataków ze strony walczących stron, w których każdorazowo ginie niewielka ilość osób. Wśród ustalonych sprawców najczęściej o ataki na cywilów oskarżane są bojówki Clan del Golfo, różne frakcje FARC oraz ELN.^[65]

W dniu 12.11.2024 r. w San Rafael (Valle del Cauca) dysydenci FARC Yair Bermudez zastrzelili dwóch rolników na farmie El Paraiso. Przyczyna ataku nie jest znana.^[66]

⁶² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, attack, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, attack, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, attack, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, unidentified armed groups, FARC dissidents, Gulf Clan, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, unidentified armed groups, FARC dissidents, Gulf Clan, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

16.05.2025 r. w pobliżu San Juanito corregimiento (Mercaderes, Cauca) nieznane osoby uzbrojone w broń palną zastrzeliły cztery osoby w lokalu handlowym w Esperanza de Mayo Vereda. Ofiarami byli trzej Kolumbijczycy i jeden obywatel Wenezueli. Nie ma dalszych informacji na temat motywów ani sprawców ataku. Obszar ten znany jest z obecności ELN, dysydentów FARC Carlosa Patino oraz lokalnych gangów.^[67]

W dniu 17.07.2025 r. w pobliżu miejscowości La Punta (Antioquia) zastrzelono czterech mężczyzn, a ich ciała pozostawiono przy drodze Yondo – Remedios. Trzy ciała znaleziono w pobliżu La Punta, a czwarte w sąsiedniej miejscowości Campo Vijao. Nie ma dalszych informacji na temat tożsamości sprawców ani motywów zbrodni, ale w okolicy trwa spór terytorialny między ELN a Klanem Zatoki.^[68]

Ofiary oddziałów rebelianckich to najczęściej członkowie lub osoby powiązane z inną grupą rebeliancką, liderzy organizacji, rolnicy, osoby przypadkowe, ludność tubylcza. Motywy zabójstw w wielu przypadkach nie są wyjaśnione.^[69]

Członkowie nielegalnych oddziałów zbrojnych przeprowadzają samosądy, zastraszają miejscową ludność, próbują wymusić haracze.^[70] Nielegalne grupy zbrojne prowadzą przymusowy werbunek do oddziałów i dopuszczają się przemocy seksualnej wobec kobiet mieszkających na danym obszarze. Niekiedy próbują wygnać lokalną ludność rdzenną lub afro-amerykańską i pozbawić ją dostępu do zasobów, w tym w szczególności do ziemi.^[71]

DZIAŁANIA ODWETOWE

W okresie od początku 2023 r. do połowy września 2025 r. na terenie Kolumbii nie odnotowano działań zbrojnych o charakterze odwetowym, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Chociaż zauważalne są w Kolumbii pewne postępy w ograniczaniu przemocy wynikającej z konfrontacji grup zbrojnych z powodu porozumień o zawieszeniu broni, obawy związane z rekrutacją dzieci, przemocą ze względu na płeć, rozprzestrzenieniem min lądowych, wysiedleniami, mobilnością i ograniczeniami dostępu utrzymują się na obszarach dotkniętych obecnością uzbrojonych grup.^[72]

Obecnie rząd Kolumbii i ONZ starają się przede wszystkim budować odporność społeczności, w tym uruchomiły plan reagowania humanitarnego, biorąc pod uwagę priorytety danej społeczności. Plan ten jest zgodny z inicjatywą flagową OCHA. Ma

⁶⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, unidentified armed groups, FARC dissidents, Gulf Clan, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, unidentified armed groups, FARC dissidents, Gulf Clan, 01.01.2023-31.12.2024, dane pobrano 15.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, Civilians, unidentified armed groups, FARC dissidents, Gulf Clan, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁰ Wikipedia, National Liberation Army (Colombia), [https://en.wikipedia.org/wiki/National_Liberation_Armey_\(Colombia\)](https://en.wikipedia.org/wiki/National_Liberation_Armey_(Colombia))

⁷¹ ReliefWeb, ACAPS Risk Report: Colombia - Escalation of armed violence in Cauca, 07.12.2023, https://reliefweb.int/attachments/a0e5617f-8a15-43b6-b0a9-462f06414198/20231207_ACAPS_Colombia_analysis_hub_risk_report_escalation_of_armed_violence_in_Cauca.pdf

⁷² UN OCHA (UN Office for Coordination of Humanitarian Aid), Colombia, <https://www.unocha.org/colombia>

ona na celu przeprojektowanie reakcji humanitarnej opartej na bezpośrednich informacjach i kształtowanej przez same społeczności.^[73]

Oszacowano, że w 2024 r. pomocy humanitarnej w Kolumbii potrzebowało 8,3 mln osób, w tym około 2,9 mln wenezuelskich migrantów i uchodźców przebywających w tym kraju. Powtarzające się klęski żywiołowe, wewnętrzny konflikt zbrojny, ciągły napływ wenezuelskich migrantów i uchodźców oraz powrót prawie miliona Kolumbijczyków z Wenezueli w ostatnich latach nadwyrężyły lokalne służby w Kolumbii i pogorszyły sytuację w zakresie dostępu do żywności, wody, opieki medycznej, infrastruktury sanitarnej, źródeł utrzymania, czy schronienia, zarówno na obszarach wiejskich, jak i miejskich.^[74]

W Kolumbii aż 13 mln populacji nie posiada bezpieczeństwa żywnościowego, czego przyczyną w dużej mierze są konflikty. Światowy Program Żywnościowy (WFP) wspiera wysiłki rządu na rzecz osiągnięcia zerowego poziomu głodu poprzez takie działania jak transfery pieniężne, lokalne zakupy za pośrednictwem stowarzyszeń rolników i promowanie zrównoważonych przedsiębiorstw. Narzędzia te mają również na celu zapobieganie niedożywieniu, w tym niedoborom mikroelementów i otyłości, zwłaszcza u dzieci w wieku szkolnym. Niemniej w latach 2023/2024 programem tym objęty był tylko 1 mln ludności.^[75]

Kolumbia jest jednym z największych odbiorców pomocy humanitarnej Unii Europejskiej w Ameryce Łacińskiej - od 1994 r. przeznaczono na nią ponad 441 mln euro. W 2024 r. UE przeznaczyła ponad 30 mln euro na pomoc humanitarną. Pomoc UE zapewnia lepszy dostęp do podstawowych usług, takich jak opieka zdrowotna, ochrona, edukacja, woda i urządzenia sanitarne oraz inne usługi dla grup szczególnie wrażliwych, które napotykają na różnego rodzaju strukturalne bariery.^[76]

W pierwszej połowie 2025 r. sytuacja humanitarna w Kolumbii uległa znacznemu pogorszeniu, co miało coraz poważniejsze konsekwencje dla ludności cywilnej. Negatywne skutki odczuwane przez społeczności przekroczyły poziom odnotowany w tym samym okresie w 2024 r. Jeśli tendencja ta się utrzyma, pod względem humanitarnym rok 2025 będzie najgorszym rokiem ostatniej dekady.

Pogorszenie sytuacji było ściśle związane z nasileniem walk między krajowymi siłami bezpieczeństwa a grupami zbrojnymi, a także walkami między różnymi grupami zbrojnymi. Działania wojenne miały szczególnie poważne konsekwencje dla ludności cywilnej. Grupy zbrojne sprawowały coraz ściślejszą kontrolę nad ludnością cywilną, co w wielu przypadkach skutkowało groźbami, złym traktowaniem, wysiedleniami, ograniczeniami w przemieszczaniu się i poważnymi zakłóceniami w codziennym życiu i dostępie do podstawowych usług.^[77]

⁷³ UN OCHA (UN Office for Coordination of Humanitarian Aid), Colombia, <https://www.unocha.org/colombia>

⁷⁴ USAID (US Agency for International Development), Colombia, <https://www.usaid.gov/humanitarian-assistance/colombia>

⁷⁵ WFP (World Food Program), Colombia, <https://www.wfp.org/countries/colombia>

⁷⁶ EU (European Commission), Colombia, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/colombia_en

⁷⁷ ICRC (International Committee of the Red Cross), Colombia, 2025 set to be the decade's worst year in humanitarian terms, 05.2025, <https://www.icrc.org/sites/default/files/2025-07/2025%20set%20to%20be%20the%20decade%E2%80%99s%20worst%20year%20in%20humanitarian%20terms.pdf>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

Działania grup rebelianckich noszą znamiona aktów terrorystycznych z użyciem materiałów wybuchowych np. min. W latach 2023-2025, wojsko zapobiegło ponad 200 próbom zamachów z użyciem takich środków. Miny i inne środki wybuchowe są podkładane na drogach, w pobliżu komisariatów policji, szkół i innych instytucji, ale także często na obszarach rolnych. W dniu 15.03.2025 r. w miejscowości Pena Roja (Caqueta) rolnik i członek lokalnej Rady Działania Gminnego (JAC) zginął po nadeptnięciu na minę lądową. Materiał wybuchowy został prawdopodobnie podłożony przez jedną z grup zbrojnych obecnych w tym regionie.^[78]

Nielegalne ugrupowania często używają także granatów ręcznych. W latach 2023-2025 odnotowano 133 wydarzenia z użyciem granatu ręcznego. W wyniku wybuchów zginęło 5 osób. Granatów używa się przede wszystkim do ataków na wojsko, policję i służby bezpieczeństwa, ale także na przedstawicieli lokalnych biznesów, np. tych którzy odmawiają płacenia haraczu. Np. w dniu 27.08.2024 r. w Cucuta - North (Norte de Santander) dwie niezidentyfikowane osoby rzuciły granat w siedzibę lokalnej firmy w sektorze Comuna, zabijając jednego funkcjonariusza ochrony. Członek klanu Gulf wziął odpowiedzialność za atak. Lokalna firma otrzymywała w przeszłości groźby, dlatego władze podejrzewają, że atak może być z tym związany. Świadkowie twierdzą jednak, że lokal jest często odwiedzany przez przestępców i członków partyzantki, dlatego inną hipotezą jest również wyrównanie rachunków między grupami przestępczymi.^[79]

W dniu 10.09.2024 r. w Timbiqui (Cauca) członkowie dysydenckiego frontu FARC Rafaela Aguilery wystrzelili pociski z granatników z drugiego brzegu rzeki Timbiqui w kierunku patrolu marynarki wojennej. W wyniku eksplozji rannych zostało ośmiu wojskowych, w tym trzech ciężko, zniszczone zostały trzy domy i uszkodzonych ponad 200 innych w okolicach centrum miasta. Podejrzewa się, że atak był odwetem na siłach państwowych za operacje, w wyniku których kilku członków grupy zbrojnej zginęło na obszarze wiejskim Timbiqui.^[80]

W dniu 07.12.2024 r. odnotowano również jeden zamach samobójczy w Jamundi (Valle del Cauca). Członek dysydenckiego frontu Jaime Martinez FARC zdetonował bombę na własnym motocyklu, po zatrzymaniu się na policyjnym punkcie kontrolnym. Eksplozja spowodowała śmierć podejrzanego i 14 rannych, w tym siedmiu cywilów i siedmiu funkcjonariuszy policji. Jeden z rannych funkcjonariuszy zmarł kilka dni później z powodu ciężkich ran. Podejrzewa się, że mężczyzna uruchomił ładunek wybuchowy ze strachu przed zatrzymaniem przez policję. Nie wiadomo, czy

⁷⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, grenade, explosions/remote violence, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, grenade, explosions/remote violence, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, grenade, explosions/remote violence, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

początkowym celem był policyjny punkt kontrolny, czy też mężczyzna zmierzał w inne miejsce.^[81]

W 2023-2025 r. przeważały ataki na prywatne biznesy sklepy, bary, kawiarnie, obiekty przemysłowe, posterunki policji.^[82]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Pozaprawne zabójstwa są w Kolumbii jedną z podstawowych strategii działania nielegalnych ugrupowań. Można odnotować również podobne działania ze strony wojska i policji, jednak w porównaniu z działaniami rebeliantów należą one do rzadkości. Np. w dniu 03.10.2024 r. w Ibagué (Tolima) jedna osoba została znaleziona martwa na posterunku policji wkrótce po jej zatrzymaniu. Policja zgłosiła śmierć jako samobójstwo, ale członkowie społeczności, w tym rodzina zmarłego, oskarżają policję o torturowanie i egzekucję ofiary w pozasądowym zabójstwie.^[83]

07.12.2024 r. w Sonso (Valle del Cauca) żołnierz zastrzelił mężczyznę w dzielnicy Pantanillo po tym, jak ten odmówił zatrzymania się na wojskowym punkcie kontrolnym. Według wojska, mężczyzna próbował strzelać w kierunku żołnierzy. Mężczyzna zmarł w wyniku odniesionych obrażeń. Władze wszczęły dochodzenie przeciwko podejrzanemu żołnierzowi.^[84]

Około 20.06.2025 r. w gminie Buenaventura (Valle del Cauca) cztery osoby zostały zastrzelone, a ich ciała znaleziono na pokładzie łodzi płynącej rzeką Naya. Tożsamość sprawców i motyw ich działania nie są znane, ale w okolicy działa wiele uzbrojonych grup, w tym Jaime Martinez, EMC i EMBF, dysydenci FARC, ELN, Gulf Clan, a także lokalne gangi.^[85]

Pozaprawne uprowadzenia. W Kolumbii dochodzi także do porwań ze strony grup rebelianckich oraz gangów przestępczych. W latach 2023 i 2024 ACLED odnotowuje ok. 260 takich przypadków rocznie, do połowy września 2025 r. - 173. Liczby te mogą się różnić zależnie od źródeł, ale także od zakresu definicji „porwania” lub „zaginięcia”.^[86]

Zgodnie z raportem USDOS za rok 2023, według Biura Prokuratora Generalnego od 01.01.2023 r. do 01.08.2024 r. nie było żadnych formalnych skarg dotyczących wymuszonych zaginięć. Różnego rodzaju podmioty zgłosiły odmienne liczby, które różniły się znacznie w zależności od roli konkretnego podmiotu i ich definicji zaginięcia. Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich zgłosiło otrzymanie w tym okresie powiadomień o 121 tego rodzaju przypadkach. Krajowy Instytut Medycyny Sądowej i Prawnej zarejestrował 3 290 przypadków w tym samym okresie. 124 z nich

⁸¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, grenade, explosions/remote violence, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, grenade, explosions/remote violence, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, attack, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, attack, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, attack, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, abduction, 01.01.2023 - 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

dotyczyło Afrokolumbijczyków, 29 dotyczyło ludności rdzennej, 1 316 dotyczyło kobiet, a 19 dotyczyło członków społeczności LGBTQI+. Spośród 3 290 przypadków władze znalazły 126 osób martwych i 1 326 żywych; 1 838 pozostało zaginionych. Według Najwyższej Rady Sądownictwa do 30.06.2023 r. wydano 16 wyroków skazujących przeciwko 10 osobom oskarżonym w związku z porwaniami.^[87]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Choć wolność zgromadzeń jest zagwarantowana w konstytucji, w praktyce jest ograniczona, zwłaszcza na obszarach, gdzie praworządność jest zagrożona przez grupy zbrojne, przestępczość zorganizowaną lub ogólne bezprawie.^[88]

W Kolumbii dochodzi do protestów i strajków o gwałtownym przebiegu. Ich powodem są najczęściej kwestie ekonomiczne. Inicjatorami i sprawcami przemocy oraz aktów wandalizmu są głównie protestujący, w tym studenci. Np. w dniu 01.05.2024 r. w Bogocie - Teusaquillo, podczas demonstracji z okazji Międzynarodowego Dnia Pracy, uczestnicy zamieszek zdewastowali 10 dworców autobusowych i 10 autobusów systemu transportu publicznego w pobliżu kampusu Universidad Nacional, przy alei NQS. Uczestnicy zamieszek rzucali ładunkami wybuchowymi w autobusy i dworce autobusowe, zanim interweniowała Narodowa Jednostka Policji ds. Dialogu i Utrzymania Porządku (UNDMO). Starcia między uczestnikami zamieszek a funkcjonariuszami UNDMO, trwały kilka godzin zanim demonstranci zostali rozproszeni. Nie było żadnych ofiar.^[89]

W październiku 2024 r. kilka osób próbowało włamać się do ambasady USA w Bogocie podczas protestów z okazji wojny Izraela z Hamasem, chociaż większość demonstrantów zachowywała się spokojnie.^[90]

W 2024 r. i do połowy września 2025 r. nie odnotowano żadnych ofiar śmiertelnych tego typu wydarzeń, w 2023 r. w czasie strajków i protestów zginęły 4 osoby.^[91]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Po demobilizacji FARC i wycofaniu się z kolumbijskiego krajobrazu przestępczego w połowie 2010 r., próżnia władzy na terytorium, które zajmowała organizacja, doprowadziła do rekonfiguracji równowagi sił. Wśród grup przestępczych, które wykorzystały tę zmianę były ELN i Gaitanistas. Uzyskały one znaczną władzę terytorialną i przestępczą. Podobnie dysydenckie grupy FARC, w mniejszym stopniu grupa FARC Marquetalia, której władza koncentruje się na granicy z Wenezuelą.^[92]

Inne grupy również zajmują własne terytoria i bezpośrednio uczestniczą w gospodarkach przestępczych, takich jak handel narkotykami, nielegalne wydobywanie

⁸⁷ USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices: Colombia, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/colombia/>

⁸⁸ Freedom House, Freedom in the World 2025, Colombia, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2025>

⁸⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, violent demonstration, 01.01.2023-31.12.2024, dane pobrano 15.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹⁰ Freedom House, Freedom in the World 2025, Colombia, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2025>

⁹¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, violent demonstration, 01.01.2023-31.12.2024, dane pobrano 15.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹² Insight Crime, Colombia Profile, 31.07.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/colombia/>

i wymuszenia. Wśród nich wyróżniają się paramilitarne grupy, takie jak Pachenca, Caparros i Puntilleros. Istnieją także mniejsze lokalne siatki przestępcze. Od gangów w obszarach miejskich, takich jak Medellín i Buenaventura, po grupy takie jak La Oficina, niegdyś zbrojne skrzydło kartelu z Medellín.^[93]

Wśród grup przestępczych działających w Kolumbii wyróżnia się pochodzący z Wenezueli gang o nazwie „Tren de Aragua” (pociąg Aragua). Ww. organizacja jest zamieszana w przestępstwa takie jak handel ludźmi, w tym m.in. w celu wykorzystywania seksualnego, oraz handel narkotykami. (por. opracowanie WIKP nr DPU-WIKP-424/331/2023, z dnia 30.11.2023).^{[94][95]}

Szczegółowe opracowanie na temat działalności ugrupowań przestępczych w Kolumbii: **DPU-WIKP-424/312/2025 z dn. 30.05.2025, Nielegalne ugrupowania zbrojne i obszary ich działania w Kolumbii.**

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Prawo Kolumbii przewiduje wolność przemieszczania się wewnętrznego, podróży zagranicznych, emigracji i repatriacji. Rząd na ogół przestrzega tych praw, choć zdarzają się wyjątki. Operacje wojskowe i brak bezpieczeństwa na niektórych obszarach wiejskich ograniczają swobodę przemieszczania się ludności.^[96]

Swoboda przemieszczania się w Kolumbii poprawiła się znacznie wraz z procesem pokojowym, ale nadal jest ograniczona przez trwającą przemoc w niektórych regionach, z których wiele zamieszkują grupy marginalizowane. Podróże w niektórych odległych obszarach są dodatkowo ograniczone przez nielegalne punkty kontrolne prowadzone przez grupy przestępcze i partyzanckie.^[97]

Ugrupowania zbrojne ograniczają ludności swobodę poruszania się poprzez nakładanie swego rodzaju nieformalnych lockdownów, w tym organizację blokad dróg, ogłaszanie godziny policyjnej, zaminowywanie terenów, utrzymywanie posterunków kontrolnych na obszarach, gdzie nadal prowadzona jest nielegalna uprawa roślin i handel narkotykami.^[98] Wiele ludzi nie ma wtedy dostępu do żywności, służby zdrowia, a dzieci nie mogą uczęszczać do szkół. W ciągu pierwszych trzech

⁹³ Insight Crime, Colombia Profile, 31.07.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/colombia/>

⁹⁴ El Pais, Tren de Aragua, the Venezuelan criminal gang spreading terror from Chile to Colombia, 29.06.2023, <https://english.elpais.com/international/2023-06-29/tren-de-aragua-the-venezuelan-criminal-gang-spreading-terror-from-chile-to-colombia.html>

⁹⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, 01.01.2023-31.12.2024, dane pobrano 15.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹⁶ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Colombia, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107648.html>

⁹⁷ Freedom House, Freedom in the World 2025, Colombia, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2025>

⁹⁸ Integral Human Development, Country Profiles, Colombia, <https://migrants-refugees.va/country-profile/colombia/>

miesięcy 2023 r. około 18 tys. osób musiało pozostawać w swoich domach. Dotyczy to zwłaszcza wiejskich społeczności w departamentach Choco i Cauca.^[99]

Około dwóch milionów Wenezuelczyków w Kolumbii posiadało tymczasowe zezwolenie na ochronę (stan na wrzesień 2024 r.). Status ten pozwala im na pracę i swobodne przemieszczanie się po Kolumbii przez 10 lat, choć kwalifikowalność do tego systemu wygasa w 2023 r. Posiadacze zezwolenia mają prawo do szeregu państwowych programów i usług, w tym opieki zdrowotnej i edukacji.^[100]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Większość populacji mieszka na północy i zachodzie, gdzie znajdują się lepsze warunki do uprawy rolnictwa i zasoby naturalne; rozległe łąki llanos na południu i wschodzie, które stanowią około 60% kraju, są słabo zaludnione.^[101]

W miastach zamieszkuje 82,4% całkowitej populacji Kolumbii (2023).^[102] Szacowane tempo urbanizacji wynosi 1,01% rocznie (2020-25 r.).^[103]

Główne skupiska miejskie Kolumbii to Bogota (11,508 mln mieszkańców), Medellín (4,102 mln), Cali (2,864 mln), Barranquilla (2,349 mln), Bucaramanga (1,381 mln), Cartagena (1,088 mln) (dane z 2023 r.).^[104]

Kolumbia jest już wysoce zurbanizowana, a ponad 80% jej populacji to mieszkańcy miast, dlatego duża część migracji to migracje pracownicze z miast lub obszarów podmiejskich do (innych) miast, gdzie migrujący często wracają do miejsc pochodzenia. Nadal obserwowany jest duży przepływ formalnych pracowników ze wsi do miast, którzy zwykle już nie powracają, a po zdobyciu wykształcenia i kwalifikacji często wjeżdżają z kraju. Młodzi ludzie są prawie trzy razy bardziej skłonni do przeprowadzki niż osoby dojrzałe, co przyspiesza proces starzenia się wsi. Obserwowany proces selektywnej migracji pogłębia istniejące różnice między dużymi obszarami metropolitalnymi a obszarami wiejskimi.^[105]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Groźby, tortury, zabójstwa, walki zbrojne, bomby, użycie min przeciwpiechotnych, przymusowe rekrutacje, przemoc i wywłaszczanie ziemi nadal należą do głównych przyczyn przesiedleń w Kolumbii. W sumie około 5,1 miliona osób żyje obecnie w przesiedleniach, z czego 1,5 miliona zostało przesiedlonych po podpisaniu

⁹⁹ NRC, 5 things you should know about confinement in Colombia, 05.06.2023, <https://www.nrc.no/perspectives/2023/5-things-you-should-know-about-confinement-in-colombia/>

¹⁰⁰ Freedom House, Freedom in the World 2025, Colombia, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2025>

¹⁰¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹⁰² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹⁰³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹⁰⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>

¹⁰⁵ Sience Direct, Curiel R.P., Dominquez M.Q., Lora E., O'Clery N., Mobility between Colombian cities is predominantly repeat and return migration, 06.2022, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0198971522000187>

porozumienia pokojowego w 2016 roku. W 2024 r. nowo przesiedlonych było 260 tys.^[106]

Przyczynami przymusowych przesiedleń są także klęski żywiołowe, jak również zakupy gruntów na dużą skalę pod projekty deweloperskie.^[107]

Jakkolwiek Kolumbia to kraj posiadający rozwinięte ustawodawstwo w zakresie problemu wewnętrznych przesiedleń, istnieje jednak wyraźna rozbieżność pomiędzy tym, co stanowi prawo, a tym, co jest wdrażane na poziomie regionalnym i lokalnym. Niemniej jednak UNHCR podejmuje wysiłki mające na celu wspieranie społeczności dotkniętych konfliktem oraz udzielania im pomocy na rzecz powrotu oraz relokacji.^[108]

W przypadku IDP mieszkających na obszarach miejskich, UNHCR i krajowe organizacje pozarządowe dążyły do legalizacji nieformalnych osiedli. Pomogło to zapewnić lepszy dostęp do usług rządowych, energii i urządzeń sanitarnych, a także zmniejszyć stygmatyzację związaną z brakiem tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego. Ponadto liczne organizacje międzynarodowe i lokalne działają na rzecz reintegracji, rozwiązania konfliktu, edukacji oraz zaufania instytucjonalnego.^[109]

UCHODŹCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Kolumbijczycy od wielu lat ubiegają się o azyl w Ekwadorze. Pod koniec 2024 r. UNHCR odnotował 71,5 tys. uchodźców z Kolumbii ubiegających się o azyl/status uchodźcy. Państwo to w dużej mierze polega na UNHCR, jeśli chodzi o pomoc udzielaną uchodźcom.^[110]

Do końca 2023 r. 29,2 tys. uchodźców z Kolumbii przebywało w Boliwariańskiej Republice Wenezueli. i Kanadzie - 7 tys. osób. Ponad połowa Kolumbijczyków ubiegających się o azyl – 178,8 tys. - przebywała w Stanach Zjednoczonych, a kolejna jedna czwarta (76,5 tys.) w Hiszpanii.

Ponadto w 2023 r. ponad 18,8 tys. Kolumbijczyków przekroczyło dżunglę Darien, kierując się na północ, zaś do 30.09.2024 r., przekroczyło ją ponad 14,9 tys., co stanowi 6% przybywających do Panamy i drugą co do wielkości narodowość odbywającą tę niebezpieczną podróż.^[111]

Dżungla Darien (tzw. Darien Gap) jest najniebezpieczniejszym szlakiem migracyjnym na świecie. Brak jest tam dróg. Jest to odległe przejście na granicy Kolumbii i Panamy, które składa się z ponad sześćdziesięciu mil gęstego lasu deszczowego, stromych gór i rozległych bagien. Jest to jedyny lądowy szlak łączący Amerykę Środkową i Południową. W ciągu ostatnich kilku lat region ten stał się wiodącym punktem tranzytowym dla migrantów poszukujących pracy i bezpieczeństwa

¹⁰⁶ NRC (Norwegian Refugee Council), Colombia: 1.5 million displaced post peace agreement, 20.11.2024, <https://www.nrc.no/news/2024/november/colombia-1.5-million-displaced-post-peace-agreement#>

¹⁰⁷ Integral Human Development, Country Profiles, Colombia, <https://migrants-refugees.va/country-profile/colombia/>

¹⁰⁸ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Colombia, <https://reporting.unhcr.org/operational/operations/colombia>

¹⁰⁹ The Borgen Project, 9 fact about IDP's in Colombia, <https://borgenproject.org/idps-in-colombia/>

¹¹⁰ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Multi Year Strategy 2023-2025, Ecuador, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2024-05/Ecuador-strategy-2024_0.pdf

¹¹¹ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Multi Year Strategy 2023-2025, Ecuador, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2024-05/Ecuador-strategy-2024_0.pdf

w Stanach Zjednoczonych, ponieważ władze zamknęły inne szlaki powietrzne i morskie.^[112]

Stany Zjednoczone Ameryki i Hiszpania były głównymi odbiorcami kolumbijskich wniosków o azyl w 2023 i 2024 roku. W latach 2023 i 2024 UNHCR zaobserwował tendencję wzrostową w liczbie wniosków o azyl składanych przez Kolumbijczyków. Do połowy 2024 r. złożono 116,8 tys. nowych wniosków, co stanowi wzrost o 18% w porównaniu z pierwszą połową 2023 r.^[113]

Migracja Kolumbijczyków za granicę ulega obecnie znaczącym zmianom. Chociaż liczba osób opuszczających Kolumbię podąża za podobnym trendem – do 15.05.2025 r. wyemigrowało 145 tys. osób, podczas gdy w całym 2024 roku wyemigrowało ich 314 tys. – dynamika uległa zmianie, głównie z powodu polityki antyimigracyjnej krajów takich jak Stany Zjednoczone oraz rosnących barier nakładanych przez inne kraje, takie jak Meksyk i Unia Europejska. Sytuacja ta skłoniła wiele osób do poszukiwania nowych destynacji, takich jak sąsiednie kraje na południu: Chile, Argentyna czy Brazylia.^[114]

Obecnie Kolumbia pozostaje krajem emigracji i największym krajem wysyłającym migrantów w Ameryce Południowej.^[115]

PODSUMOWANIE

Kolumbia jest republiką prezydencką.

Kara śmierci nie jest w Kolumbii orzekana ani wykonywana.

Od lat sześćdziesiątych XX w. w Kolumbii toczy się konflikt zbrojny między siłami zbrojnymi Kolumbii a nielegalnymi organizacjami zbrojnymi, w tym przede wszystkim Rewolucyjnymi Siłami Zbrojnymi Kolumbii (hiszp. Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – Ejército del Pueblo – FARC) oraz Armią Wyzwolenia Narodowego (hiszp. Ejército de Liberación Nacional – ELN). Od podpisania w 2016 r. porozumienia pokojowego z FARC, skala działań zbrojnych zmniejszyła się, jednak część oddziałów pozostaje nadal aktywna.

Obecnie na terytorium Kolumbii nie odnotowuje się większych działań wojskowych. Na terenach zajmowanych przez nielegalne grupy nie dochodzi do ataków na ludność cywilną na dużą skalę, ale do częstych, celowych ataków, w dużej mierze w efekcie działań o charakterze kryminalnym (np. ataki poprzedzają próby różnego rodzaju wymuszeń). Sprawcy i motywy, w większości przypadków nie są znane.

¹¹² Council on Foreign Relations, Roy D., Crossing the Darien Gap: Migrants Risk Death on the Journey to the USA, 22.07.2024, <https://www.cfr.org/article/crossing-darien-gap-migrants-risk-death-journey-us>

¹¹³ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Multi Year Strategy 2023-2025, Ecuador, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2024-05/Ecuador-strategy-2024_0.pdf

¹¹⁴ El Pais, Stacey D., Colombian migration shifts southward amid Trump's hardline policies and new barriers in the EU, 31.05.2025, <https://english.elpais.com/international/2025-05-31/colombian-migration-shifts-southward-amid-trumps-hardline-policies-and-new-barriers-in-the-eu.html>

¹¹⁵ MPI (Migration Policy Institute), Carvajal D., As Colombia Emerges from Decades of War, Migration Challenges Mount, 13.04.2017, <https://www.migrationpolicy.org/article/colombia-emerges-decades-war-migration-challenges-mount>

Konflikty toczą się głównie w północno-wschodniej części kraju. Najmniej bezpiecznymi regionami Kolumbii są przede wszystkim departamenty położone przy granicy z Wenezuelą: Cauca, Antioquia oraz Norte de Santander.

Toczące się walki powodują masowe przesiedlenia ludności cywilnej wewnątrz kraju i za granicę. Podejmowane są wysiłki mające na celu wspieranie społeczności dotkniętych konfliktem oraz udzielania im pomocy na rzecz powrotu oraz relokacji.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

.

BIBLIOGRAFIA

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Colombia, 01.01.2023-.12.09.2025, dane pobrano:17.09.2025, <https://ACLEDdata.com/dashboard///dashboard>
2. AI (Amnesty International), Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>
3. Al. Jazeera, Colombia's Petro decrees emergency powers amid deadly border area violence 24.01.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/24/colombias-petro-decrees-emergency-powers-amid-deadly-border-area-violence>
4. AP, Colombia suspends peace talks with ELN rebel group after a deadly attack on the military, 19.09.2024, <https://apnews.com/article/colombia-eln-rebels-ceasefire-petro-387caf06b740869e2087eb3b90934393>
5. Britannica, FARC Colombian Militant Group, 27.01.2025, <https://www.britannica.com/topic/FARC>
6. CIA, The World Factbook, Colombia, 17.09.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/colombia/>
7. Council on Foreign Relations, Roy D., Crossing the Darien Gap: Migrants Risk Death on the Journey to the USA, 22.07.2024, <https://www.cfr.org/article/crossing-darien-gap-migrants-risk-death-journey-us>
8. Crisis Group, Colombia from „Total Peace” to „Local Peace”, 30.01.2025, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/colombia-total-peace-local-peace>
9. El Pais, Stacey D., Colombian migration shifts southward amid Trump's hardline policies and new barriers in the EU, 31.05.2025, <https://english.elpais.com/international/2025-05-31/colombian-migration-shifts-southward-amid-trumps-hardline-policies-and-new-barriers-in-the-eu.html>
10. El Pais, Tren de Aragua, the Venezuelan criminal gang spreading terror from Chile to Colombia, 29.06.2023, <https://english.elpais.com/international/2023-06-29/tren-de-aragua-the-venezuelan-criminal-gang-spreading-terror-from-chile-to-colombia.html>
11. EU (European Commission), Colombia, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/colombia_en
12. Freedom House, Freedom in the World 2025, Colombia, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2025>
13. ICRC (International Committee of the Red Cross), Colombia, 2025 set to be the decade's worst year in humanitarian terms, 05.2025, <https://www.icrc.org/sites/default/files/2025-07/2025%20set%20to%20be%20the%20decade%E2%80%99s%20worst%20year%20in%20humanitarian%20terms.pdf>
14. Insight Crime, Colombia Profile, 31.07.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/colombia/>
<https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/colombia/>

15. Insight Crime, ENL, 18.06.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/enl-profile/>
16. Insight Crime, Ex-FARC Mafia, 11.03.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/ex-farc-mafia/>
17. Insight Crime, FARC, 23.11.2023, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/farc-profile/>
18. Insight Crime, Gaitanistas – Gulf Clan, 05.12.2024, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/urabenos-profile/>
19. Integral Human Development, Country Profiles, Colombia, <https://migrants-refugees.va/country-profile/colombia/>
20. Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>
21. Justice for Colombia, About Colombia/ Colombian Armed Conflict, <https://justiceforcolombia.org/about-colombia/colombian-armed-conflict/>
22. Kolumbia online, Krótka historia traktatu pokojowego w Kolumbii, 26.09.2021, <https://kolumbia.online/pl/krotka-historia-traktatu-pokojowego-w-kolumbii/>
23. Kolumbia online, Wyniki wyborów do kolumbijskiego rządu, 14.03.2022, <https://kolumbia.online/pl/wyniki-wyborow-do-kolumbijskiego-rzadu-2022/>
24. MPI (Migration Policy Institute), Carvajal D., As Colombia Emerges from Decades of War, Migration Challenges Mount, 13.04.2017, <https://www.migrationpolicy.org/article/colombia-emerges-decades-war-migration-challenges-mount>
25. NRC (Norwegian Refugee Council), Colombia: 1.5 million displaced post peace agreement, 20.11.2024, <https://www.nrc.no/news/2024/november/colombia-1.5-million-displaced-post-peace-agreement/>
26. NRC, 5 things you should know about confinement in Colombia, 05.06.2023, <https://www.nrc.no/perspectives/2023/5-things-you-should-know-about-confinement-in-colombia/>
27. Orinoko Tribiune, Colombia: Authorities Declare Curfew Around Cúcuta After Terrorist Attack Near Venezuelan Border Checkpoint, 21.02.2025, <https://orinocotribune.com/colombia-authorities-declare-curfew-around-cucuta-after-terrorist-attack-near-venezuelan-border-checkpoint/>
28. PWN, Kolumbia Ustrój polityczny, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Kolumbia-Ustroj-polityczny;4574513.html>
29. ReliefWeb, ACAPS Risk Report: Colombia - Escalation of armed violence in Cauca, 07.12.2023, https://reliefweb.int/attachments/a0e5617f-8a15-43b6-b0a9-462f06414198/20231207_ACAPS_Colombia_analysis_hub_risk_report_escalation_of_armed_violence_in_Cauca.pdf
30. Rzeczpospolita.pl, Były członek lewicowej partyzantki nowym prezydentem Kolumbii, 20.06.2022, <https://www.rp.pl/polityka/art36533401-byly-czlonek-lewicowej-partyzantki-nowym-prezydentem-kolumbii>

31. Sience Direct, Curiel R.P., Dominquez M.Q., Lora E., O'Clery N., Mobility between Colombian cities is predominantly repeat and return migration, 06.2022, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0198971522000187>
32. The Borgen Project, 9 fact about IDP's in Colombia, <https://borgenproject.org/idps-in-colombia/>
33. The New Humanitarian, Gil J., Colombia's surge in armed violence: How did we get here? 31.07.2025, <https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2025/07/31/colombias-surge-armed-violence-how-did-we-get-here>
34. TUBS, Pikne (translation), File: Colombia, administrative divisions – et – colored (+ box).svg, CC BY-SA 3.0, 11.08.2019, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colombia,_administrative_divisions_-_et_-_colored_%28%2Bbox%29.svg
35. UN OCHA (UN Office for Coordination of Humanitarian Aid), Colombia, <https://www.unocha.org/colombia>
36. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Colombia, <https://reporting.unhcr.org/operational/operations/colombia>
37. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Multi Year Strategy 2023-2025, Ecuador, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2024-05/Ecuador-strategy-2024_0.pdf
38. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Multi Year Strategy 2023-2025, Ecuador, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2024-05/Ecuador-strategy-2024_0.pdf
39. USAID (US Agency for International Development), Colombia, <https://www.usaid.gov/humanitarian-assistance/colombia>
40. USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices: Colombia, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/colombia/>
41. WFP (World Food Program), Colombia, <https://www.wfp.org/countries/colombia>
42. Wikipedia, Clan del Golfo, https://en.wikipedia.org/wiki/Clan_del_Golfo
43. Wikipedia, National Liberation Army (Colombia), [https://en.wikipedia.org/wiki/National_Liberation_Army_\(Colombia\)](https://en.wikipedia.org/wiki/National_Liberation_Army_(Colombia))
44. WOLA, Sanchez-Ganzoli G., Colombian Dissident ELN Guerrillas Agree to Disarm, Although Total Peace Remains Elusive, 29.04.2025, <https://www.wola.org/analysis/colombian-eln-disarm-total-peace-remains-elusive/>